Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 243. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го ГРУДНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 19, 1956. No. 243. VOL. LXIII.

ПОМИЛКОВІ РОЗРАХУНКИ МОСКВИ МОЖУТЬ ПРИВЕСТИ ДО ВІЙНИ — ЗАЯВЛЯЄ ҐРУНТЕР

Вашингтон. — Ген. Алфред М. Ґрунтер, дотеперішній головний командувач збройних сил НАТО в Европі, який дня 28 грудня відійде від активної військової служби і займе становище президента Американського Червоного Хреста, відбув у Пентагоні пресову конференцію, під час якої з'ясував свої погляди на теперішню міжнародну ситуацію. Не зважаючи на деяке напруження й розбіжності поміж членами НАТО, Ґрунтер вірить в успішність цього оборонного союзу західнього світу, хоч теперішній стан оборонної готовости держав НАТО залишає ще багато до побажання. В дальшому, Ґрунтер, так само, як і учасники останньої конференції держав НАТО в Парижі, думає, що війна може початися кожної хвилини, бо до неї можуть привести „помилкові розрахунки" совєтського політичного і військового проводу, який — бажаючи вийти з теперішніх внутрішніх труднощів — готовий заризикувати воєнну авантюру. На думку Ген. Ґрунтера, Совєти останнім часом зробили вже одну велику помилку, висилаючи свої збройні сили проти мадярських повстанців і є всі підстави думати, що вони можуть зробити ще більшу помилку, починаючи таку чи іншу агресію проти Заходу, в сподіванні, що Захід на неї не зареагує відплатною протиакцією. Якщо б Совєти навіть і не почали загальної війни в Европі, то вони можуть почати серію локальних війн, що поставило б З'єдинені Держави Америки і їх союзників в Европі перед конечністю застосувати нуклеарну зброю. Тоді американські міста опинилися б перед загрозою знищення і десятки мільйонів людей перед загрозою смерти. Тому теж З'єдинені Держави Америки будуть поставлені перед питанням, яку зброю застосувати у відповідь на совєтську агресію. Сам Ґрунтер за тим, щоб у цьому випадку повести відплатну акцію з допомогою усіх існуючих збройних засобів. Наприкінці своєї пресової конференції Ґрунтер висловився проти будь-якої редукції американських і союзних збройних сил в Европі, зокрема проти — запроектованого в рамках пляну розброєння — такого чи іншого виведення збройних сил із Середньої Европи, як теж проти того, щоб покладати завеликі надії на внутрішнє послаблення, в тої й розвал Совєтського Союзу. Совєти — за його словами так скоро не заломляться — і З'єдинені Держави Америки мусять рахуватися з їх довготривалим існуванням і з їх постійною ворожістю і непримиренністю.

17-го грудня електори вибрали президента і віце-президента

Вашингтон. — Дехто з виборців думає, що президент Айзенгавер і віце-президент Ричард М. Ніксон вибрані 6-го грудня під час загального голосування, а в дійсності тоді вибрано тільки 531 електора. Ті електори з'їхалися 17-го грудня до своїх стейтових столиць, де віддали свої голоси. Згідно з Конституцією електори можуть голосувати згідно з своїм сумлінням, але за традицією вони звичайно голосують так, як їх до цього зобов'язали вибори в дні 6-го листопада. Отже вибрані республіканськими голосами електори віддали свої голоси за Айзенгавера і Ніксона, демократичні електори на Стівенсона. Айзенгавер і Ніксон дістали по 457 голосів а Стівенсон 73. Урядово порахують голоси електорів аж на спільній сесії Сенату і Палати Репрезентантів, яка відбудеться 7-го січня 1957 року. На основі офіційних виборчих вислідів з 47-ох стейтів і неофіційного висліду з Ровд Айленд Айзенгавер дістав 35,575.421 голос, а Стівенсон — 26,025.527 голосів. Інші кандидати дістали 507,812 голосів.

Сенатор Пиртелл пропонує 35-годинний тиждень для федеральних працівників

Вашингтон. — Республіканський сенатор Вільям Пиртелл заявив, що внесе законопроєкт, щоб федеральні працівники працювали по 35 годин тижнево. Він сказав, що його внесок має на цілі вияснити, як до цієї справи відносяться зацікавлені особи, які будуть зізнавати під час переслухань в Конгресі. При цій нагоді можна буде вияснити, як стоїть справа з 35-годинним тижнем праці для всіх робітників. Сенатор Пиртелл є членом Сенатської Комісії Праці. Його внесок є в порозумінні з Американською Федерацією Урядових Працівників, яка на своїх зборах прийняла відповідну резолюцію. Стейтові урядовці в Конектикат, Ровд Айленді і Ню Джерзі вже й тепер працюють по 35 годин на тиждень, але в деяких стейтах мусять працювати по 40 годин тижнево.

ІНДІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР НЕРУ ГОСТЕМ АЙЗЕНГАВЕРА

Президент Айзенгавер вітає прем'єра Індії Неру в Білому Домі, звідки обидва виїхали на Айзенгаверову фарму в Геттисбургу для відбуття спільних нарад, присвячених актуальним проблемам світової політики.

Айзенгавер конферував із Неру впродовж 14-ох годин

Геттисбург, Па. — Два найвпливовіші в світі політики президент Айзенгавер і індійський прем'єр Неру 17 грудня конферували на фармі в Геттисбургу впродовж 14-ох годин про світові проблеми. Про зміст цих розмов не видано жадного комунікату, бо в офіційному повідомленні сказано тільки, що вони „порушували численні проблеми з міжнародної політики". Це найважливіша „приватна" розмова Айзенгавера з закордонним політиком і перша конференція на його фармі, де професійний військовик висловлював думки Заходу, а філософ і пацифіст Неру був представником Сходу. Вполудне обидва державні мужі перервали конференцію, бо Президент показував своєму гостеві свою фарму і недалеке історичне побоєвище. Конференція відбувалася без дорадників і секретарів та стенографів, хоч з обома політиками приїхали до Геттисбургу деякі їхні співробітники. Гостина Неру в Айзенгавера відбувається без офіційних приписів дипломатичного протоколу, і так само буде, коли Неру запросить Айзенгавера на візиту до Індії.

Бразилія погоджується на американські бази для керованих ракет

Ріо де Жанейро. — Бразилійський уряд формально погодився на те, щоб ЗДА могли влаштувати дослідчу базу для керованих ракет на острові Фернандо де Норонга на Південному Атлантику. Цю згоду висловлено в окремій ноті, яку бразилійський міністер закордонних справ Х. де Маседо Соарес передав американському амбасадорові Елліс О. Бріґґс. На цей острів мали б вистрелювати керовані ракети в ЗДА а тим способом досліджувати цю нову зброю. Бразилійський уряд не хотів погодитися на американську пропозицію, але коли президент Айзенгавер вислав окреме звернення, в якому підкреслив те велике значення, яке мають далекосяжні ракети для оборони вільного світу, то президент Кубічек дав свою згоду на бази ЗДА на бразилійському острові. Досі не видали офіційного повідомлення про зміст договору між ЗДА і Бразилією, але міністерство закордонних справ повідомило, що немає жадних перешкод для того, щоб на океанському острові, який віддалений на 150 миль від побережжя, могла бути база для вистрелених в ЗДА керованих ракет.

ІВАН ЖУКОВСЬКИЙ ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ Т-ВА УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ НА ЗАГ. ЗБОРАХ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Минулої суботи і неділі, 15 і 16-го грудня, тут відбулись 9-ті з черги річні загальні збори Товариства Українських Інженерів в Америці, на яких інж. Іван Жуковський був обраний на голову Т-ва на черговий період. Дотеперішнім головою Т-ва був інж. Роман Волчук. Збори відбулись у приміщенні Українського Інституту Америки і в них взяло участь 62 інженери з осередку в Ню Йорку та делеґатів Відділів з Дітройту, Филаделфії і Шикаґо. Зборами, які відкрив інж. Р. Волчук та які вшанували померлих упродовж року своїх членів Зиновія Дибуляка і Михайла Коса, проводила президія з інж. З. Кохановським, як головою, інж. М. Шулем — заст. голови та інженерами Я. Бурбелом і А. Пащуком, як секретарями. Основний звіт з діяльности Т-ва склав дотеперішній його голова інж. Р. Волчук, стверджуючи, що Т-во нараховує тепер 401 члена, які у великій більшості затруднені по своїй професії. У звітовому часі Т-во мало 6.440 долярів прибутків. Т-во, разом з Українським Технічним Т-вом в Канаді, випустило впродовж року 6 чисел фахового журналу „Вісті Українських Інженерів", відбувши теж ряд імпрез та беручи участь у громадській активності. В результаті зборів обрано нову управу Т-ва з інж. Іваном Жуковським на чолі та в склад якої увійшли інженери: Я. Бурбело, А. Волосенко, О. Кльован, Я. Марфей, А. Осадца, Б. Рак, Я. Терлецький і В. Фриз. До Контрольної Комісії обрані: Р. Волчук, як голова, М. Яримович і Я. Балабан, як члени, та З. Горлюк і З. Туркало, як заступники. До Товариського Суду обрані: Р. Білинський, П. Біласюк, Р. Левицький — члени, та А. Пащук і А. Сумик — заступники. Обговоривши новий статут Т-ва, схваливши бюджет та розглянувши ряд інших справ Т-ва, Загальні Збори схвалили резолюції, в яких закликається українських інженерів у цій країні не забувати за щоденною працею про те, для чого вони покинули Рідний Край та не обмежуватись тільки до професійної праці, але брати посилену участь у громадському житті, скріплюючи його своєю активністю та властивими інженерській професії позитивними прикметами. Збори закликають українські політичні угрупування „забути про те мале, що нас роз'єднує та пам'ятати про те велике що нас єднає". Під час зборів складено ряд привітів, м ін. від Представництва УНРади (проф. Паливода), від Т-ва Українських Лікарів (д-р Я. Восвідка), від НТШ (проф. М. Зайцев), від УТІ (проф. О. Архімович), від УКК, УВАН та ін.

Ірак гостро атакує політику Єгипту

Багдад. — Прем'єр Іраку, Нурі ас-Саїд, виголосив дво і пів годину промову через радіо, в якій палко боронив політики Іраку й атакував єгипетського президента Нассера за його кампанію проти Іраку і проти Багдадського пакту. Нурі ас-Саїд оскаржив Нассера, що тому 13 місяців Нассер хотів замиритися з Ізраїлем, отже признати факт існування ізраїльської держави. Чому, мовляв — запитував прем'єр Іраку — ті, які погоджуються з ізраїльською державою, мають називатися арабськими націоналістами, а тих, що вважають Ізраїль нещастям для арабів, єгипетська пропаганда називає зрадниками? Прем'єр Іраку твердив знову, що в Багдадському пакті нема ані явної ані прихованої тенденції у будь-чому пошкодити арабському світові. Він доказував, що Ірак, а не Єгипет, є насправді чоловим оборонцем того арабського світу й закидав єгипетсько-сирійській пропаганді фальшування фактів. Ірак підтримав був Єгипет у справі націоналізації Суезького каналу й підтримав його в останній війні збоку Англії і Франції. Проте Єгипет і Сирія не припинили своєї, повної демагогії і фальшів, кампанії проти Іраку.

Іден вернувся до праці

Лондон. — Англійський прем'єр Антоні Іден, який 23 листопада, на вимогу лікарів, виїхав був на тритижневе лікування на Ямайку (Джамейку), вернувся в минулу п'ятницю до Лондону, а в понеділок 17 ц. м. вперше знову появився в парляменті. Консервативні посли стрінули його появу прихильними, хоч не ентузіястичними оплесками, а опозиція склала заяву, що рада поворотові прем'єра, бо сподівається, що він „допоможе очистити гігантське румовище, спричинене його невдачною політикою". Лідер опозиції Ґейтскелл вніс, щоб написання історії Суезької операції на підставі всіх урядових актів доручити маршалові летунства лордові Теддерові, який дуже критично висловився був про ту кампанію. Однак Іден заявив, що він проситиме Винстона Черчила, щоб той зробив це. Колишній англійський соціялістичний прем'єр К. Етлі, у статті в „Таймс-і" домагатиметься остаточного авторитетного вияснення, чи дійсно Англія і Франція знали про плян Ізраїлю напасти на Єгипет і чи вони пляново співпрацювали з Ізраїлем в поході проти Єгипту.

Затягується очищування Суезького каналу

Порт Саїд. — Фльотиля англійських і французьких технічних кораблів, які перевели очищення північної частини Суезького каналу, буде відкликана з Порт Саїду внаслідку відкинення англо-французької вимоги, що ті кораблі можна вжити під прапором Об'єднаних Націй в дальшій очищувальній акції тільки разом із англо-французькою корабельною залогою. В цій справі американський емеритований генерал Раймонд Вілер мабуть пішов по лінії вимог єгипетського президента Нассера, який не хоче бачити англійських і французьких моряків при праці в Суезькому каналі. Тому, що становище ген. Вілера підтримав теж генеральний секретар ОН Даґ Гаммершилд, Англія і Франція запротестували перед Гаммершилдом проти затягування й опізнювання справи плавби Суезьким каналом. В цьому тижні останні англійські й французькі вояки мають покинути Єгипет. День останнього свого виїзду, англійці і французи тримають в тайні, щоб оминути сподіваного вибуху єгипетської ворожнечі.

БАГАТИЙ В ГРОМАДСЬКУ АКТИВНІСТЬ МИНУЛИЙ КІНЕЦЬ ТИЖНЯ В РОЧЕСТЕРІ

Рочестер, Н. Й. — Минулий кінець тижня, субота і неділя 15 і 16-го грудня, був багатий в громадську активність у цій великій і заслуженій Українській Громаді. В суботу ввечорі відбулись у приміщенні місцевого Українського Народного Дому наради представників вісьмох місцевих Відділів Українського Народного Союзу, в яких взяло участь понад 100 осіб. Організаційні справи реферував приявний на нарадах гол. предс. п. Дмитро Галичин, ствердивши, м. ін., що в цій громаді Відділи УНС упродовж минулих двох років збільшились на кругло 200 членів, що становить 25 відсотків із загального збільшення УНСоюзу. Тим самим, у цьому відношенні рочестерська громада вибилась на перше місце. Під час дебат місцеві діячі УНС ствердили, що в цій громаді є ще багато організаційних можливостей та що вони будуть використані впродовж нової, передконвенційної організаційної кампанії. Обговорено теж ряд інших актуальних справ, між ними і справу посиленої акції в користь видавничого фонду для дитячого журналу „Веселка", при чому всі приявні вітали рішення Гол. Уряду УНС, щоб до українського тексту журналу додати дві сторінки українського виховного і розвагового змісту англійською мовою. Нарадами проводив головний радний УНС, п. Василь Гуссар.

Ввечорі наступного дня місцевий 217-ий Відділ УНСоюзу, Т-ва св. Йосафата, влаштував бенкет для вшанування своїх піонерів, що є рівночасно піонерами місцевого загально - громадського життя, основи під яке клав цей Відділ. На бенкеті, товстмастром якого був предс. Відділу п. Василь Гречук, зокрема вшановано заслуги п. Андрія Іванова, що вже від 30 років є секретарем Відділу. Під час бенкету, що його започаткував молитвою місцевий парох всч. о. Воляньський, промовляв гол. предс. УНС п. Д. Галичин, підносячи піонерські заслуги урядовців і членів Відділу, що мали рішальний вплив і на розвиток всієї громади. Бенкет, на якому був приявний теж гол. радний Василь Гуссар, закінчив молитвою сотрудник місцевої парафії, всч. о. Городецький.

По полудні цього дня відбулись теж загальні збори місцевого Відділу Українського Конґресового Комітету, на яких були заступлені повноправні представники всіх 19 місцевих організацій. Приявний на зборах п. Д. Галичин звертав увагу на відповідальність кожної громади і кожної одиниці в теперішніх важких часах, в яких поневолений український та інші народи посилюють свою визвольну боротьбу, та закликав до єдности і до посиленої збірки фондів на політичну акцію УКК, бо часи занадто грізні щоб можна собі позволити на люксус сварки з приводу одної виставки, як це мало місце в цій громаді. У висліді зборів обрано нову Управу Відділу УКК, яку очолює цим разом відомий місцевий адвокат Вільям Андрушин. Зборами проводила президія з п. Гладуном на чолі.

Опісля п. Д. Галичин був приявний ще на сходинах місцевого Українського Американського Спортового Клюбу, в склад якого входить відомий учасник американської футбольної дружини на останніх олімпійських ігрищах в Мелбурні п. З. Снилик. Клюб цей тепер успішно змагається за аматорську чашу Америки, про що мова на іншому місці.

МОСКВА ПРОДИКТУВАЛА ВАРШАВІ НОВИЙ ДОГОВІР

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАЛИШАТЬСЯ У ПОЛЬЩІ

Варшава. — В понеділок 17 ц. м. у Варшаві „урочисто" підписано новий польсько-совєтський договір, а саме щодо дальшого перебування на польській території совєтських військ. У тому договорі Польща погоджується на „тимчасове" стаціонування совєтської армії на її території, з тим, що польський уряд дістав право „вета" проти рухів польських військ на польській території, совєтські війська не мають права вмішуватись у внутрішні справи Польщі і совєтські вояки підлягають польським законам, коли річ іде про їх взаємини з цивільним населенням. Договір підписано з спеціяльно заранжованою парадою, знімаючи акт підписання його на радіо і телевізію. З Москви приїхали спеціяльно для цієї цілі маршал Георгій Жуков і міністер внутрішніх справ Димитрій Шепілов, а з польського боку підписали договір польський військовий міністер ген. Маріян Спихальський і міністер закордонних справ Адам Рапацький. У договорі спеціяльно підкреслюється, що „тимчасова приявність совєтських військ в Польщі не може пошкодити суверенності польської держави і не може довести до їх інтервенції у внутрішніх справах Польської Республіки". Польський прем'єр Юзеф Циранкевіч заявив, що на майбутнє совєтські війська матимуть своє власне постачання, а за всі речі, закуплені в Польщі, совєтський уряд платитиме „нормальні експортові ціни". У церемонії підписання того договору, крім названих, взяли участь десяток совєтських генералів, польський уряд у повному складі, Владислав Ґомулка, високі польські старшини. Переговори про правне унормування справи перебування совєтських військ у Польщі велись від минулої п'ятниці у Москві. Шепілов використав цю нагоду, щоб у своїй промові говорити про „темні сили" на Мадярщині, яким проте „дано відповідну відповідь" та „заламано змову реакції".

Підписаний польсько-совєтський договір — за першими коментарями преси — бере під увагу польські престижеві амбіції щодо державної суверенности, проте фактично підкреслив надалі сателітну залежність Польщі від Совєтів. Ґомулка й інші комуністи, хоч і знають про ненависть польського народу до большевиків, не мають ніякої реальної можливости позбутися з польської території совєтських ґарнізонів, якщо не хочуть наслідувати прикладу Мадярщини. Москва ж використовує ситуацію, що ніби від існування на захід від Польщі комуністичної Східньої Німеччини під охороною совєтських військ залежить дальша приналежність до Польщі так званих відзисканих земель поміж Одрою і Ніссою.

На Мадярщині далі хаотична ситуація

Відень. — За наспілими з Будапешту інформаціями, після минулотижневого 48-годинного генерального страйку, проголошеного на знак протесту проти арештувань робітничих діячів, робітники вернулись до праці, дармащо частинно по фабриках є далі стосований пасивний спротив, чи пак праця не може бути нормальна через брак сирівців, електричного струму і правильної комунікації. Зате в політичній ситуації далі панує повний хаос. Уряд Кадара по всій імовірності „вдержиться", завдяки совєтським танкам. Проте буцім то він переговорює з деякими комуністами з попереднього уряду Надя, які разом із Надем були заслані до Румунії і там тепер перебувають. Уряд має ніби бути переорганізований з участю сприйнятливіших для публічної опінії комуністів і „безпартійних". Існує можливість, що Янош Кадар захоче дещо взоруватись на польському Ґомулці, себто — зберігати тісні взаємини з Москвою і погоджуватись на перебування совєтських військ на Мадярщині, з тим, щоб дістати у внутрішній політиці більшу свободу рухів і щоб совєтські війська перебували тільки в точно окреслених місцевостях, а не дразнили широкого населення своєю приявністю по більших містах, особливо в Будапешті. Тим часом ніхто не має найменших сумнівів, що в усіх взагалі мадярських справах рішає Москва і її проконсулі в Будапешті. Офіційно подано, що за законом про винятковий стан засуджено 5 осіб на смерть, з чого один засуд виконано. Приватні інформації говорять про 178 смертних екзекуцій в Будапешті.

У ШВАЙЦАРІЇ РОЗКРИТО СОВЄТСЬКЕ ШПИГУНСТВО

Женева. — Швайцарський уряд повідомив, що викрито шпигунську організацію, яка мала зв'язок з „одним закордонним представництвом". Швайцарська преса не залишає ніякого сумніву, що річ іде про совєтську амбасаду. Переведено численні арештування, однак уряд не подав покищо імен арештованих. Арештовані — всі швайцарці.

В АМЕРИЦІ

● **Бувший** австрійський канцлер Курт фон Шушніґ, який мусів залишити своє становище внаслідок анексії Австрії у 1938 році, 14-го грудня став американським громадянином, саме в день своїх 59-их народин. Тепер він є професором адміністративного права в Університеті Ст. Луїс, Мо. Після складання присяги, бувши поденервований, він відповів журналістам: „Я почуваю себе дуже щасливим, але дальших коментарів не даю."

● **130 американських** підводних човнів цього року зробили 2,300,000 миль під час своїх операцій по океанах. Це багато більше в порівнянні з попередніми роками. Цього року активнішу діяльність підводних човнів спричинила Суезька криза.

● **З прем'єром Неру** приїхала до ЗДА і його 39-річна донька Індрія Ґанді, яка грає ролю „першої леді" в Індії, бо Неру є вдівцем. Індрія Ґанді має щораз більші впливи в своїй країні: її вибрано до 21-членного партійного комітету і до 11-членного виборчого комітету партії, до якої належить її батько.

● **В наступному році** перестають виходити двотижневий журнал „Коліср" та „Ди Вумен'с Говм Компаньйон". Перший журнал виходив 68 років, а другий — 83. Внаслідок цього втратить працю 2,400 осіб.

● **21-річну панну Марджі** МекНеллі із Квінсу, Н. Й., вибрано на „Королеву Райнґолд" на 1957 рік. Вона заробить на цьому коло 50,000 долярів і відбуде подорож по ЗДА та державах Европи. Вона важить 108 фунтів, а зріст її 5 стіп і 5.5 цаля. З одержаних грошей Марджі купить дім для матері-вдовиці оплатить сестрі студії в каледжі, а братам купить авта.

● **Під час зудару двох пасажирських поїздів** коло Таґаско на Кубі згинуло 19 осіб, а поранено 21. Гадають, що це був саботаж тих осіб, які виступають проти теперішнього уряду.

● **Голова гостинного комітету** республіканських жінок пані Говард Олдрідж Коффін повідомляє, що 19-го січня відбудеться інавґураційне прийняття, на якому гістьми будуть жінки сенаторів, конґресменів, суддів, адміністраційних урядовців та інші республіканки.

В СВІТІ

● **В Гонолюлю** мусів приземлитися американський військовий літак, який віз з Південної Кореї до ЗДА 91 сироту. Після направлення дефекту в моторі, діти відлетіли далі. Акцію переселення певної кількости корейських сиріт до ЗДА заініціював американський фармер із стейту Ореґон, Генрі Голт. Щоб не дати пропасти квоті, передбаченій для заморських сиріт в іміґраційному законі РРАК, який вигасає з кінцем цього року, Голт задумує полетіти до кінця цього року ще раз до Кореї, щоб забрати ще одну „пайку" сиріт до ЗДА.

● **У Відні** американський амбасадор Ллевелин Томсон заборонив місяць тому членам амбасади виїздити до мадярського кордону, щоб не наразити З'єдинених Держав на закид большевиків, мовляв, американські дипломати зловживають невтральністю австрійської держави. Очевидно, що у зв'язку з приїздом до Відня віце-президента Р. Ніксона заздалегідь не пляновано його виїзду до мадярського кордону, а залишено це на вирішення самому Ніксонові.

● **У Римі** 750,000 осіб — себто половина всіх мешканців міста, дістали минулого року поліційні кари за нарушення правил автомобільної їзди. Тепер уряд видав наказ ставитися толерантніше до автоводіїв. Італійська поліція має право до означеної висоти накладати сама грошові кари, при чому одна третина зібраної квоти йде у користь даного поліціянта.

● **Сулейман Набульсі**, прем'єр Йорданії вважаючи, що на довший час Йорданія не зможе вдержатись, як цілком суверенна держава, заявив, що він висуває проєкт ширшої федерації кількох арабських держав.

● **Коли в Порт Саїді** єгипетські загорільці напали на французьке авто, а службовці „міжнародної поліції" почали стріляти в обороні напастованих, французький журналіст, і водій вискочили з цього авта. В заколоті, що при цьому зчинився, хтось авто вкрав.

● **На Кипрі** англійська експедиція, що перешукувала ліси, виловила й арештувала 52-х грецьких терористів. Жертвою революційної акції кипрських греків впали ще два греки: обидвох застрелили їхні фанатичні земляки, коли вони виходили з каварні.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3. N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПІЛЬНА БОРОТЬБА ЗА СПІЛЬНУ СПРАВУ

„Україна допомагає мадярським повстанцям", „Українські партизани спиняють совєтські транспорти", „Українські вояки й офіцери совєтської армії переходять із зброєю і танками до повстанців", — такими та подібними заголовками сповіщали американські газети у своїх недільних числах (за 16 грудня) про активну допомогу українців мадярським повстанцям у їх боротьбі з московською окупацією.

Можливо, що в цих повідомленнях, зокрема в їх оформленні і передачі, багато перебільшення, але ж усі вони, подавані з різних джерел і з різних місцевостей, підтверджують факт активної української допомоги Мадярщині, гнобленій і пацифікованій так брутально московськими каральними дивізіями. Підтримують мадярську визвольну боротьбу не тільки українські повстанці, не тільки з'єднання Української Повстанської Армії, що мала відновити свої дії у зв'язку з подіями на Мадярщині, але й українські вояки та офіцери совєтської армії, які цілими з'єднаннями із танками та легкою зброєю переходять на бік повстанців.

Відмічувані американськими, англійськими та іншими часописами факти прихильности вояків і офіцерів совєтської армії, передусім українців, до мадярів і їх визвольної боротьби, як теж факти переходу цілих з'єднань на сторону мадярських повстанців підтверджують повідомлення з інших джерел та з інших місцевостей Европи. Спеціяльний кур'єр закордонних кореспондентів на Мадярщині, пробившись крізь усі застави, привіз до Відня рапорти про численні випадки заворушень в совєтській армії і про факти братання совєтських танкових залог, складених головно з українців, із мадярським населенням.

Лайос Ледерер, кореспондент лондонського „Обсервера", подав ще у своїй кореспонденції дуже характеристичні дані про те, що совєтські офіцери, як він підкреслює декілька разів головним чином українці, перейшовши на сторону повстанців, зверталися з допомогою військових радіонадавачів до інших совєтських з'єднань із передаваними українською мовою закликами покидати совєтську армію і ставати до боротьби за визволення України. Це доказувало б, що антимосковський фермент починає охоплювати вже й червону армію, зокрема українців у цій армії.

Водночас із повідомленнями про випадки переходу совєтських вояків і військових з'єднань на сторону мадярських повстанців, кореспонденти закордонних пресових агенцій і часописів з Відня та з інших европейських столиць подали повідомлення про антисовєтські саботажі в Західній і Карпатській Україні, про виведення совєтських поїздів з рейок, переривання совєтських комунікаційних ліній українськими партизанами тощо. Так Юнайтед Пресс подає з *Відня, що, за інформаціями західніх розвідок*, українські партизани на території Карпатської України та сумежних областей Західньої України вивели з рейок багато совєтських транспортів, перериваючи цим головний шлях постачання червоної армії на Мадярщині і примушуючи Совєти спрямувати свої транспорти через Румунію. У зв'язку з цим на Закарпатті мали відбутися масові арешти, навіть серед селян і робітників, запідозрених у підтримці українських партизанів. Американські кореспонденти Мек Джюффе та Горст Пеццел, подаючи повідомлення про українські саботажі, які — за їх словами — спинили совєтські військові транспорти на Мадярщину, підкреслюють, що в карпатських горах і лісах діє знову відома Українська Повстанська Армія, яка доконує безупинні напади на совєтські бази і лінії постачання.

Повідомлення про саботажі в Західній Україні не нові. Ще 20 листопада ц. р. лондонський часопис „Дейлі Телеграф" надрукував кореспонденцію свого представника у Відні Ґордона Шеперда, який інформував про численні випадки дезерції совєтських вояків та їх втечі або закордон, або до повстанців, і подавав повідомлення про випадки саботажу в Західній і Карпатській Україні, виконані з метою сповільнити совєтську комунікацію та перешкодити перекиданню совєтських військ на Мадярщину. Один з таких саботажів мав відбутися на південь від Перемишля. Для охорони важливої стратегічної залізничної лінії, що зв'язує Львів із Будапештом, Совєти мали сконцентрувати на Закарпатській Україні чотири нові піхотні дивізії.

Як не підходити до цих повідомлень і як їх не розцінювати, все ж треба ствердити, що в основі їх лежать цілком конкретні антисовєтські українські виступи й акції, які доказують, що в сьогоднішній ситуації, у час здійснювання політики визволення „мирними засобами", українці стали до активної підтримки Мадярщини, вважаючи її боротьбу за волю спільною справою всіх поневолених народів.

НЕВЕСЕЛІ ПАРАЛЕЛІ

Тепер, наприкінці 1956 року, є ціла низка таких самих, або дуже подібних познак, які появились були в міжнародній ситуації напередодні першої і напередодні другої світових воєн. Таке твердження ставить редакційна стаття „Чи ближче до війни?" в останньому числі відомого американського журналу „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" і доказує його багатьма конкретними прикладами, що їх тут пояснено.

Вправді безпосередньою причиною вибуху першої світової війни було вбивство австрійського архикнязя Франца Фердинанда і його дружини в Сараєво, але сама та подія була продуктом щораз гостріших національних конфліктів, колоніяльного суперництва, імперіялістичних тенденцій та суперництва у зброєнні і в закордонній торгівлі. Европа була вкрита сіткою явних і таємних договорів, які ніби мали запевнювати „рівновагу сил" між „тридержавним союзом" (Німеччина, Австро-Угорщина, Італія) і „тридержавним порозумінням" (Франція, Англія, Росія), але насправді загострювали політичну атмосферу. Росія грала ту саму ролю, що й сьогодні — інтриґана, під'юджуючи Болгарію на Балканах проти Туреччини та Сербію — проти Австро-Угорщини. Вибух світової війни в 1914 році попередила ціла низка „малих воєн": німецько-французький конфлікт у Танжері, в Марокко, італійська колоніяльна північно-африканська війна проти Туреччини, дві балканські війни. Одною ж з головних причин, чому Німеччина підтримала Австрію в її войовничому запалі й приєдналася до двофронтової війни, було злегковаження Америки та переконання кайзера Вільгельма II, що ЗДА ніколи не вмішаються до війни европейських держав.

Другу світову війну попередила теж ціла низка „малих воєн": Японія в 1931 р. ввійшла до Манджурії, Італія у 1934 р. заатакувала Етіопію, в Еспанії в 1936 р. вибухла громадянська війна, в якій впродовж трьох років Совєти підтримували одну сторону, а Німеччина й Італія другу, — Японія в 1937 році повела похід на китайському континенті, в наступному році Німеччина прилучила Австрію і Судетський край, а в квітні 1939 року Італія анектувала Альбанію. Ліґа Націй виявилась безсильною супроти Німеччини, Японії і Італії, які врешті самі вийшли з Ліґи, і її авторитет цілком упав. Зокрема, вона не змогла розв'язати проблеми роззброєння. Великодержавницький імперіялізм Німеччини, Росії і Італії прикривав себе ідеологічними гаслами нацизму, комунізму чи фашизму. Гітлер повторив помилку Вільгельма II, вирішивши, що Америка буде вдоволена, коли Німеччина послабить силу Англії та розіб'є большевиків, і тому не приступить до війни.

Теперішня міжнародна ситуація куди грізніша й складніша, аніж була перед першою і другою світовими війнами. Найбільшу військову потугу в усьому світі має Совєтський Союз, де, так само, як у Німеччині в 1939 році, вся влада зосереджена в руках чи то одної людини, чи кількох осіб, які в кожній хвилині можуть в одній кімнаті вирішити розпалити світову пожежу. Як Вільгельм у 1914 р. і Гітлер у 1939 р., так само тепер війна може вибухнути тоді, коли кремлівські олігархи помилково оцінять настрої в західніх столицях. В різних пунктах світу вибухали й вибухають щораз нові „малі війни": в Кореї, в Індо-Китаї, в Альжирі, на Кипрі, в Єгипті, на кордонах Ізраїлю. Вісім совєтських дивізій, що вмаршували на Мадярщину і втопили в морі крови визвольний рух, 22 совєтські дивізії у Східній Німеччині, невідома кількість дивізій у Польщі й Болгарії — це доказ, що російський імперіялізм і мілітаризм рішений всіми можливими способами зберегти і далі поширювати свої позиції. Збільшилася поза Совєтами кількість диктаторів: у комуністичному Китаї, в Єгипті, недавно в Сирії. Заворушення в Польщі, революція на Мадярщині, вістки з інших сателітних країн, революційний рух на Кипрі, плянове формування партизанських ватаг єгипетським урядом проти Ізраїлю і Франції, розпалювання вуличних заворушень і організація переворотів у різних країнах Середнього Сходу — все це підсичує фермент і вказує, що події йдуть не до стабілізації, а до хаотизації. На 11-му році після закінчення останньої світової війни переможні тоді західні великодержави, як Англія і Франція, переживають господарську кризу, будучи відрізані від середньо-східньої нафти. У Берліні західні ґарнізони насправді оточені совєтським перстенем. Навпроти Формози комуністичний Китай щораз скріплює фортифікації і зосереджує щораз більшу військову силу. В Европі продають ґазоліну на картки, як за воєнних часів. З'єдинені Держави виконують ролю озброєного сторожа миру, втримуючи свої військові бази від Атлантику і Середземного моря по Тихий океан. Об'єднані Нації безсильні супроти СССР і комуністичних країн, як безсильною була Ліґа Націй. Як перед першою світовою війною — новітня Росія в постаті СССР підбурює і інтриґує, в одних країнах здавлюючи силою націоналізм, коли він звернений проти неї, в інших підтримуючи його, коли він скерований проти Заходу. Як Ліґа Націй, так і Об'єднані Нації, не всилі перевести міждержавного порозуміння про роззброєння, і перегони у зброєнні продовжуються, охоплюючи щораз нові винаходи на послугах війни.

Дуже цікавим мірилом ситуації і показником міжнародних настроїв була перед обома світовими війнами і є тепер — Швайцарія. Як єдина насправді невтральна країна, яка раз-у-раз грає ролю посередника між державами і заступника інтересів різних держав, і як терен щораз нових міжнародних з'їздів, вона має знамениті інформації про кожночасну ситуацію. Вже в 1934 році, через рік після приходу до влади Гітлера, Швайцарія почала нагромаджувати харчові резерви на випадок війни. Коли, після вибуху другої світової війни, вона завела харчові картки, то виявилося, що ті картки були видрукувані вже на рік раніше. Вона з-правила не забирає голосу в міжнародних конфліктах. Тим часом, в останньому місяці вона: 1. голосно перша осудила совєтську поведінку на Мадярщині, 2. звернулась із драматичним закликом до Об'єднаних Націй, до яких сама не хоче належати, щоб вони перевели негайне перемир'я на Середньому Сході і 3. запропонувала скликання конференції 4-х великодержав „для рятування світового миру", як сама тоді висловилась. А в цьому місяці грудні швайцарський парлямент одноголосно зажадав від свого уряду, щоб він у спішному порядку збільшив малу, але сильну й високовартісну для оборонних цілей швайцарську армію.

Є ще одна дуже небезпечна познака: між західніми державами раз-у-раз виринають суперечки, які інколи, як в останньому єгипетському випадку, доводять до одвертого роздору. За кожним разом совєтська преса роздуває такі різниці, а совєтські державні проводирі раз-у-раз представляють Захід, як збір розсварених партнерів. Існує поважна небезпека, що Кремль, позірвши, що на Заході створився стан, якого він жагуче бажає, захоче використати нібито слабість Заходу і вдарить на нього, або розпочне деінде таку авантюру, яка приведе до світової війни. Можливо також, що Кремль поведе війну „з розпуки", побачивши заник своєї влади в уярмлених країнах, або побачивши у війні найкращий спосіб відвернути увагу світу і власних громадян від препоганих внутрішніх відносин. Така тактика була прикметна для старої російської дипломатії, і її тримається большевицька пропаґанда на послугах державного апарату. Запаморочення кремлівських диктаторів дійшло вже до того ступня, що Хрущов не вагається кричати на прийнятті для дипломатів „ми вас похоронимо". А командант могутньої Шостої американської фльоти на Середземному морі, адмірал Чарлз Бравн напевне знав, чому він сказав такі страшні слова: „Мушу берегтись, щоб завтра не настав для мене новий Перл Гарбор".

Любомир О. Ортинський

ВОРОЖА ІНФІЛЬТРАЦІЯ

Українська преса з Мюнхену принесла інформацію про відкликання большевиками ще одного із своїх аґентів, який в останніх роках „оперував" на мюнхенському, українському терені. Українська реакція на цей факт стоїть у великій мірі під знаком партійних антагонізмів і тому теж не помічається глибшої застанови над проблемою і над способами протидії. Тим часом іде про справу, яка до живого стосується не лише політичних партій і не лише Мюнхену, але дослівно всієї української еміґрації. Бо багато познак указує на те, що ворожа інфільтрація не обмежується фронтовим передпіллям Німеччини й інших европейських країн, але в різних формах може діяти й за океаном, всюди там, де російський большевизм бачить своїх ворогів — українських політичних еміґрантів.

Нема війни без випадків, а ми власне знаходимось в стані перманентної війни з большевизмом, хоча, на жаль, не всі це собі як слід усвідомлюємо. Так, іде війна, вправді ще не стріляють, але ніхто на еміґрації, а зокрема за океаном, в ЗДА чи Канаді, не може думати, що досягнув безпечних берегів, спокійної пристані, і ворожа інфільтрація тут виключена. Мусимо усвідомити собі, що там, де ми, українська спільнота на еміґрації, діємо, ворог зараз же старається до нас підлізти, нас нищити, нас розкладати сьогодні або підготовляти ґрунт для реалізування своїх плянів завтра.

Але з цієї причини годі також впадати в гістерію, бо така вже закономірність війни; такі її засоби. Мусимо погодитись з фактом, що де дрова рубають, там тріски летять, що стовідсоткового забезпечення проти інфільтрації ворога в наших умовинах не можемо мати. Але можемо й мусимо обмежити її до мінімуму, і в тому напрямі діяти чи радше протидіяти.

В цій протидії зустрічаємось з двоякого роду перешкодами: такими, об'єктивного характеру, на які маємо малий або ніякий вплив і які лежать в сфері, що її повинні мати під своєю опікою покликані до того чинники дефензиви країн, де перебуваємо; і другими, які ми самі нашою чуйністю, почуттям відповідальности і обережности таки можемо перебороти.

Для ілюстрації об'єктивних перешкод наведемо незвичайно трудну ситуацію нашої еміґрації в Німеччині, де, як показав процес Мазяра з літа цього року, нема закону в німецькому законодавстві, на підставі якого можна було б покарати шпигуна, що з доручення большевиків шпигує за українськими політичними діячами, партіями і т. п. В інших країнах нашого поселення, зокрема в Північній Америці, на щастя, наша спільнота не є виставлена на безкарне ґрасування большевицької аґентури, яка тут є доволі утруднена, хоча цілковито можемо її виключити тільки ми самі. І тут поле для нашої застанови і ревізії поведінки, як членів політичної еміґрації, з її численними організаційними формами. Чим скорше її зробимо, тим менше прикрих сенсацій буде наша спільнота переживати. А, здається, час наглить, щоб це зробити.

Передусім мусимо утруднити доступ до нас, до наших політичних і суспільно-громадських організацій людей, щодо яких у нас немає певности, а деколи навіть найменших даних. На жаль, зачасто трапляється, що до наших політичних і неполітичних організацій, деколи навіть до керівних органів, приймається людей невідомих, людей відносно минулого і характеру яких ми не маємо сливе жадних даних. Зачасто і заскоро висвячуємо в первозванних людей, яким ще довго треба б постояти в притворі оглашенних. В цьому відношенні у нас таки забагато припадкових людей, які попадають до наших вужчих ґремій деколи прямо через відсутність інших кандидатів зайнятись політичною чи громадською роботою. Навивається під руку „добрий чоловік" і шлях до наших, деколи навіть інтимних політично-громадських справ відкритий. А мусимо ще мати на увазі, що не всіх крутіїв і бесаґ відкликує централя; інші мають інше завдання, є різні категорії інфільтрацій і доручень.

Це, одначе, не означає, що маємо впадати в іншу екстрему, в манію переслідування і взаємного недовір'я. Це, між іншим, теж одна з цілей ворога. Але ми повинні куди більше, ніж дотепер, звертати увагу на ці справи, на нашу персональну політику, на добір людей, їх характер і минуле. А в нас, як показує досвід минулого, таки замало береться цю проблему до уваги, дармащо за це ми вже навіть досить прикро заплатили і досвід повинні мати.

Очевидно, що це ще далеко не вичерпує всіх можливостей, які ми повинні застосовувати для збереження себе від ворожої інфільтрації. Але це, впарі з повсякчасною свідомістю, що ми знаходимось в стані війни і що ворог намагається різними засобами розсаджувати нас зсередини, допоможе нам обмежити його вломи в нашу спільноту до дійсно винятккових випадків.

Степан Куропась

УКРАЇНСЬКІ БАНКІРИ ВІДБУЛИ НАРАДУ

Стейт Пенсилвенія є славним в американській й українській історії. В Пенсилвенії зродився Український Народний Союз, а потім і інші Союзи. В Пенсилвенії, в місті Филаделфії, дзвін незалежности проголосив народові деклярацію незалежности З'єдинених Держав Америки. В Пенсилвенії, і то знову в Филаделфії, осідок американського і українського архиєпископів.

В листопаді цього року відбулися у Филаделфії три важливі події. Відбулося висвячення і рукоположення нового українського єпископа, всечесного отця Шмондюка з Дітройту, на яке приїхали люди з усіх кутів української Америки, щоб побачити урочисті церемонії. Зі світських людей Шикаґа був там екзекутивний директор „Тризуба" п. Петро Пуцило. По торжестві свячення на другий тиждень; взяв він участь в Конґресі Ліґи Сейвінґс енд Ловн Ассосіейшен, яка відзначала свій 125-літній ювілей. І знову Филаделфія відіграла тут історичну ролю.

Сто двадцять п'ять років тому у Френкфорді, Па., постала перша щаднича спілка Ліґи, отже Пенсилвенія й тут стала колискою величезного комплексу щадничих спілок Америки, який тепер має осідок в Шикаґо.

На конґресі Ліґи, крім звітів з місцевостей, була обговорена справа кредиту, морґеджів і відсотків. В Америці справа стоїть тепер так, що люди більше грошей позичають, як щадять, тому їх бракує і тому відсотки від позичок зростають. Навіть федеральний Банк — Федерал Гавзінґ Ейдженсі — підніс відсоткову міру з 4½ на 5.

Це зарядження вправді бере в карби інфляцію і зміцнює купівельну силу доляра, але, з другого боку, створює страшний голод на позички, а тим самим припинює будову і продаж домів.

В конґресі Ліґи взяли участь також делеґати українських щадничих заведень „Тризуба" з Шикаґа і „Парми" з Клівленду. Делеґатами були панове: Іван Тарнавський і В. Волянський з Клівленду — „Парма" та Петро Пуцило з „Тризуба" — Шикаґо. Як обсерватор присутнім був д-р В. Ґалан, секретар филаделфійської спілки. Всі чотири панове відбули одного вечора окрему нараду, на якій поділилися думками і знанням щодо українських банкових інституцій в Америці. В часі коли УКК і ЗУАДК відчувають брак грошей і ледве стягають кінці докупи, в Америці грошей не бракує. Величезний нагромаджений капітал чекає на своє призначення! А де український капітал? На нараді рішено оголошеннями в українській пресі заохотити українців нагромаджувати капітал в українських банкових спілках „Пармі", „Тризубі" і спілках у Филаделфії. В цій справі рішено порозумітися з Нюарком, де теж є українська щаднично-позичкова спілка. Далі рішено відбувати щорічно наради українських щадничих спілок, якраз в часі Конвенції Ліґи тих спілок. Фонди української спілки „Парма" в Клівленді добігають до висоти 10 мільйонів, а шикаґівський „Тризуб" досягне цієї суми з кінцем 1957-го року. Филаделфійська спілка покищо не вийшла на ширший форум, бо обмежена до українського капіталу. Отже, росте вона з перешкодами, які колись мали „Парма" і „Тризуб", поки не стали банковими інституціями в правдивому значенні цього слова. Наради виявили, що бизнесова вулиця, модерна канцелярія, механізація діловодства, оголошення в своїй та чужій пресі, є тими чинниками, що спричиняються до росту щадничих кас.

ЗАЦВІТАЙ...

Зацвітай, моя синя квітко,
серед червеня, серед маю.
За димами доріг не видко,
за боями немає краю.

Не хилися та не в'янься,
не губи цвітяної сили.
Ми на битву всі підвелися,
матері нас благословили,

Щоб були ми твердіші криці
і стояли за рідне діло.
І в очах їм, як у криницях,
все майбутнє наше ясніло.

АНДРІЙ МАЛИШКО

Адам Гнідь

ГЕНРИК ІБСЕН

В 50-ЛІТТЯ СМЕРТИ

(3)

Цей політичний досвід, зараз на початку його політичної діяльности, перелякав і приголомшив Ібсена. Пригноблююча державна машина все ж таки вийшла переможно з короткої кризи, наочно доказуючи, що годі надіятися на зміну. Народницькі посли, на діяльність яких Ібсен покладав всю надію, виявилися недосвідченою, безмовною, переляканою чередою. Він приглядався норвезьким політикам в ґалерії глядачів у парляменті і щораз більше їх ненавидів: консервативні посли були для нього представниками ненависної політичної системи, а опозиція — безхребетними апостатами. Так і в Ібсенових драмах всі політики представлені в дуже поганому світлі.

Але погляньмо на другу сторінку Ібсенового життя в Осльо. Він приїхав до Осльо, щоб записатися до підготовчої школи й потім вступити до університету. Там була така підготовча школа, „фабрика студентів", що її провадив Герр Антон Герберт. У той час одним із її студентів був також Бєрнстєрне Б'єрнсон, один з найбільших норвезьких письменників. Хоч Норвеґія була незалежна від Данії, одначе дух підготовчої школи, як і цілої столиці, був наскрізь данський. За короткий час незалежного існування навряд чи могло бути інакше: для духової незалежности треба було виховати нове покоління в національних школах, старих професіоналів та урядовців тільки ступнево виміняли нові, національно-свідомі сили. Ніде правди діти, Норвеґія була в той час все ще повністю залежна від Данії, передусім в культурній ділянці.

Культурні течії, що випливали тоді з Копенгаґену, не могли залишитися без впливу й на цілу скандинавську культурну орбіту. Бо ж саме в Копенгаґені відкрито старовинні скандинавські саґи, які пролежали в забутті довгими століттями, як колись перед Ренесансом твори старовинної Греції. В той самий час (1685 — 1754) данець Людвіґ Голберґ уперше в скандинавській літературі створив типи, що їх читачі й глядачі могли пізнати як живих людей, уосіблення суспільних типів, переконань і звичаїв. Він був одним з перших, які принесли до Данії ідею Руссо та Доби Просвічення і започаткували в літературі зацікавлення людським родом, таке притаманне для романтиків.

У Норвеґії Доба Просвічення привела до створення літературних гуртків учителів і священиків, які протягом наступних кількох десятиліть постачали культурний провід для норвезького народу. Тому, що в Норвеґії не було загальноприйнятої літературної норвезької мови, бо кожна околиця мала свою окрему говірку, група мовознавців, під проводом Петра Християна Асбєрнсона, Асмунда Вінє та Івара Асена, взяла на себе величезне завдання: вони написали норвезьку граматику й за пів століття вклали нову мову в уста Норвеґії. Їхня метода полягала в збиранні фолкльору з різних околиць країни, з якого вони відсівали чужі, переважно данські, елементи, модернізували очищену таким чином правдиво-норвезьку мовну спадщину й оформлювали її в рамах граматичних правил. Велику заслугу для загального прийняття нової мови в Норвеґії принесли, очевидно, ті письменники, які почали вживати нової мови в своїх творах. Йоган Себастіян Вельгафен (1808-1873) та Генрик Арнольд Верґелянд (1807-1844) стали передовими, правдиво-норвезькими, літераторами, апостолами й незаперечними авторитетами норвезького національного романтизму.

Але молодий Ібсен з Ґрімштаду вважав за свою данську літературу. Хоч це й дивно звучить поруч з фактом участи Ібсена в політичному й культурному відродженні Норвеґії, все ж таки його становище й почування стають зрозумілими, коли взяти під увагу всі впливи на його літературний розвиток. Адам Ґотльоб Еленшлеґер, великий романтичний поет Данії, який присвятив своє творче життя звеличуванню леґендарної і романтичної історичної минувшини скандинавських народів, та Людвіґ Гайберґ, данський драматург, творець опер-балляд, найбільше впливали на Ібсена в ранньому періоді його розвитку, в Ґрімштаді, Осльо й Берґені. На зразок Еленшлеґера, Ібсен написав „Могилу Воїна", і навіть в „Пер Ґинті" можна знайти деякі вперті впливи цього автора. Байковий романтизм Гайберґа знайшов вислів у „Святойванських ночах". Бо справді, данська драма процвітала в той час інтенсивно й на дуже високому рівні, безсумнівно перевищуючи всі досяги в цій ділянці менших европейських народів модерних часів. З другого боку, коли Ібсен намагався шукати норвезьких зразків, він знаходив порожнечу. Вельгафен, у „Півсвіті Норвеґії" глянув довкруги й назвав Норвеґію культурною пустинею. Навіть геній Генрика Ібсена не міг розвинутися й дозріти в культурній порожнечі.

Ібсенові щирі намагання здобути високу освіту увінчалися тільки частинним успіхом. В серпні 1850 року він склав матрикуляційний іспит з усіх предметів, крім грецької мови й аритметики. По додаткових іспитах з цих двох предметів, він міг стати кваліфікованим студентом університету. Але, в міжчасі, його драму „Могила Воїна" поставили в Осльо, і доля драматурга дещо покращала. Молодого поета представили славному норвезькому скрипачеві, Оле Буллові, який тоді займався творенням норвезького театру в Берґені, і Ібсена негайно призначили на становище „драматичного автора" в новому театрі. Вдячний за призначення до театру, Ібсен щиро взявся до праці над „національним завданням", але обставини довкруги нового театру були дуже несприятливі. Це й спричинилося до того, що Ібсен зневірився і вернувся до ідеї панскандинавізму, в противенстві до вузько-норвезького націоналізму. Остаточно, театр в Берґені виявився примітивним і незадовільним, не зважаючи на всі високі амбіції та ідеалістичні початки. 25.000 населення міста не могли вдержати театру; репертуар його складався в той час не більше як з 15 творів; тяжко було знайти досвідчених акторів. Все ж таки театр в Берґені проіснував 14 років, поки остаточно не розпався. В 1857 році Ібсен вернувся до Осльо і в наступному році одружився.

Одначе, час, проведений в Берґені, не пішов намарне. Ібсен написав чотири драми: „Святойванська ніч", „Бенкет Сольгавґа", „Оляф Лільєнкранс" і „Пані Інґер". Він мав також нагоду їздити до Копенгаґену, де бачив з десяток данських сценічних вистав. Він мав змогу читати, без щоденних турбот і голоду ранньої молодости, драматичні твори Скрібе, Гольберґа, Гайберґа й Еленшлеґера, які черпали теми й надхнення з творів Ґете, Шіллера й Шекспіра. Вплив Еленшлеґера, який сильно позначився на Ібсеновій ранній творчості, почав танути, коли Ібсен оглянувся за соліднішими основами під свої твори. Твори Герберґа показали Ібсенові, що драма являє собою синтезу ліричних та епічних елементів в літературі; в його творах появляється залюбленість у містерію. Знайомство з „Фавстом" Ґете надало Ібсеновому „Пер Ґинтові" характеру непов'язаної студії шляху жвавої людини від молодости до старечого віку, хоч ця драма повна многозначних містичних зв'язків, які годі розумово пояснити. Творчість того часу — типовий продукт періоду „помішання впливів". Від Германа Гетнера, німецького естета, Ібсен навчився, що драма має серйозне післанництво й тому мусить бути історичною або суспільною. Комедія не виключалася, якщо її сюжет спирався на якійсь „значучій темі". В Берґені Ібсен вивчав Скрібе, техніка якого полягає в представленні глупоти, непорозуміння та інтриґи. Пізніше Ібсен вживає цих засобів у „Претендентах" і „Лізі Молоді".

ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У ФРАНЦІЇ МІЖ ДВОМА СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ

(1)

Досить часто можна читати в часописах про життя українців у тій чи іншій країні, але дуже мало відомостей про життя українців у Франції.

Як і в інших державах, у Франції багато наших еміґрантів з різних часів. Перші — це ті, що приїхали після першої світової війни. Загнала їх туди біда. Є й такі, що просто поїхали шукати щастя.

Другі — це політична еміґрація, передусім колишні вояки армій УНР, що, відступаючи після нерівного бою від большевиків, перейшли границю Польщі і були там інтерновані. Після кількох років нужденного таборового життя, кожний із них почав думати над тим, де і в який спосіб улаштуватися на працю. Саме в той час Франція потребувала робітників, тому багато старшин зголосилося на виїзд до Франції. Тут хочу розповісти передусім про тих, що дісталися до місцевости Кнютанж, яка находиться в департаменті Мозель в Льотарингії. Властиво, це є кілька місточок разом, а саме: Кнютанж, Нільванж, Альґранж і Гаянж, через які тягнуться металюрґічні фабрики, аж по Тюнвіль (Діденгофен) і де також є декілька копалень руди. Хто дістався туди перший раз, має враження, що дістався до пекла. Так виглядають ті, так звані, домінні печі, в яких топиться залізо.

Туди приїхала одна група колишніх вояків УНР з Каліша. Між ними були такі старшини: Веденський, Таран, Чорноморець, Спаський, Миронович, Саленко, Гриненко, Мельників, Марщевський, Гудвіл, Орел - Орленко і багато інших. Сьогодні мало хто з них лишився в живих.

Почали працювати. Дістали вила в руки і пішли вигружувати кокс з вагонів. Наскільки пригадую собі, в двійку треба було вигрузити (за 8 годин праці) 4 вагони коксу. Вже після кількох годин праці наші люди дістали такі пухирі на руках, що ледве докінчили день. З початку праця ішла жваво, але поступово, як втомлювалися, кожний почав свою думу гадати. Як і всюди, так і тут знайшлися міцніші духом, і хоч самі чули втому, кепкували собі з тих, що вже почали попадати в зневіру. З часом привикли до цієї праці, а декому повелося змінити її, на лекшу або на тяжчу, бо ж на такім металюрґійнім заводі, нема легкої праці, хіба, що хтось є механіком або слюсарем. Але хто з тих старшин міг похвалитися таким знанням? А треба знати, що на такій фабриці, бувають і смертні випадки або каліцтва. Вже після кількох днів праці, згинуло між вояками два українці, яких зі смутком всі проводжали на місце вічного спочинку. Робітники мешкали у фабричних помешканнях, розуміється за малою оплатою. Був час, що фабрика побудувала малі домики і пропонувала їх купити робітникам на сплату. Були це домики муровані (там інших не знають) 3—4 кімнати. Але ніхто не відважувався купити такий домик. Тільки один українець взяв на себе той тягар. Був це ще зовсім молодий чоловік, Чача-Гайчук, жонатий, з двома діточками. Знаю тільки, що мав він великі труднощі, бо рата була велика, брала майже половину його місячного заробітку.

Вже на початках приїзду туди, з а с н о в а н о організацію „Українська Громада в Кнютанж-Нільванж", що підлягала Генеральній Раді в Парижі. Головували в громаді на переміну, панове: Веденський, Саненко, Миронович, Марщевський, Афнер та інші. Мали свій клюб, де містилася бідна бібліотечка, що її провадив п. Яхневич. З Парижу діставали скромненький місячник „Тризуб". Досить часописів приходило з Зах. України і з З'єдинених Держав Америки.

З часом дістали від фабрики помешкання для школи, до якої вчащали діти в вільні від навчання дні у французькій школі — в четвер і в неділю. Учителювали пані: Івасенко, Токайло і пан Яхневич. Дітей на той час було приблизно 45.

Щороку робило жіноцтво ялинку для дітей і щедро їх обдаровувало. Робилося це в той спосіб, що ішли з листою, а за зібрані гроші кожна дитина діставала крім солодощів, якусь забавку, а ті забавки були всі в одній ціні. Була це неабияка проблема, бо треба було хоч приблизно рахуватися з тим, чого собі бажає дитина. Діти були завжди задоволені з дарунків, але з мамами було гірше.

При громаді існувало драматичне товариство ім. Карпенка - Карого. Були добрі режисери: пп. Фурсенко, Добродіїв, Ткаченко і Свідерський. Крім тих громадян, що звичайно виступали в головних ролях, були ще другі актори і аматори. З пань в головних ролях виступали: С. Таран, Ю. Івасенко, М. Іванова, Токайло, Галушко, Миронович та інші. Ставили побутові і історичні речі, завжди при поберегu виповненій салі.

Українське громадянство у Франції, за час, між двома світовими війнами, не спромоглося вибудувати ані однієї церкви, ані одного народного дому, ні школи, як це є тут в Америці. Не знаю, як там виглядає тепер. Мабуть на перешкоді були малі заробітки, а ще й те, що українці були дуже розкинені, не було такого чисельного скупчення громадянства, як напр. Дітройт чи Ню Йорк. Не допускаю думки, щоб в них не було доброї волі.

У Франції не могло бути інакше як було і є деінде. Не миналось без сварок і несмаків, бож були люди різних світоглядів. І так частина членів вже існуючої громади, виступила з членства, і створила нову організацію, здається Прихильників Організації Українських Націоналістів. Можливо, що точна назва була інша. Ту організацію ,на початках здається очолював в Кнютанжі М. Панасюк, колишній старшина третьої залізної дивізії, а опісля п. Афнер. Рух пожвавився, бо вже була конкуренція.

З часом постала ще і третя організація, в якій згуртувалися наші галицькі робітники і селяни, що приїхали сюди ще давніше і працювали передусім у копальнях руди. Ця нова організація мала назву (якщо не помиляюся) Робітничий Союз ім. Івана Франка і головою був п. Вуніцький, член партії Українських Соціял Революціонерів, що її лідером був Микита Шаповал, який перебував у той час в Празі. Він об'їздив один раз Францію з викладом на тему „Україна і її міжнародне положення".

Найближчі українські осередки від Кнютанжу були: Тюанвіль, теж положений над рікою Мозель, далі Омекур, О-ден-ля-тиж і Єш. Бувало, що одні до других, як добрі сусіди, їздили на імпрези чи вистави.

Так більш менш виглядало життя українців у Льотарингії до 1930 року в літку, коли то ми відпроваджені численними приятелями, залишили Кнютанж і виїхали до міста Ґренобль. Було це місто зі стотисячним населенням, що лежить на захід від Швайцарії, на віддалені 120 км., положене над рікою Ізерою й оточене чудовими Альпами.

Гренобль — це місто туристів і також славиться ще й своїми університетами. Сюди, щороку приїжджає молодь на студії з усіх закутин світу. А найбільший рух роблять туристи.

(Далі буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Різдвяні українські вистави і ялинки.

Свої і чужі мали нагоду подивляти українське Різдво, його звичаї, коляди як теж гарно прибрану ялинку в Музеї Промислу і Знання 3 грудня ц. р. Цей Музей влаштовує рік-річно впередріздвяному часі Різдво різних більших національних груп, що замешкують Шикаґо, в цьому році 20-ох національностей, та виставляє приладжені тими групами відповідно прибрані ялинки. Ця імпреза дуже популярна в Шикаґо, це вже 15-та зраду, і має назву „Різдво навколо світу".

В цьому році приладила цю тому полі жіноча організація — імпрезу заслужена віддавна на 22-ий Відділ „Союзу Українок" в Шикаґо при видатній допомозі молодечої організації „СУМА" — Північ — Шикаґо. Про розміри різдвяних вистав говорить за себе поважне число акторів-учасників тих вистав — 200 осіб, хлопців і дівчат, та старших, все в оригінальних українських національних строях.

Три вистави українського Різдва в цьому дні були заповнені різнородною публікою, між нею багато чужих, що бачили і захоплювалися вперше нашим Різдвом. Підготовку до вистав вели проф. Степан Голяш. Масова фреквенція на тих виставах дає запоруку, що вони будуть відбуватися і в будуччині, бо Управа Музею, господар цих імпрез, бере це під увагу як доказ заінтересування широких мас населення. У противному разі скреслює вистави зі свойого репертуару, що й стрінуло вже деякі національні групи.

Виставу ялинок поверх 25 національних груп уладила відома Едізон Компані в середмісті (68 Вест Адамс), при чому виставка української ялинки це заслуга як і в минулому році Окружної Ради Союзу Українок в стейті Іллиной. Добре положення в середмісті дає змогу населенню Шикаґо масово кожного дня оглядати ці ялинки. Англомовну літературу на українські теми, що її передавали заінтересованим одиницям організатори різдвяних імпрез, передала в більшості Ліґа Американців Українського Походження.

За надзвичайно корисну роботу наших жіночих організацій у підготовці того роду імпрез належиться похвала і признання. Головою 22 Відділу „Союзу Українок" є пані Роза Сидорик, а Окружній Раді „Союзу Українок" проводить пані Анастазія Федуняк - Хариш.

75-ліття генерала Івана Омеляновича Павленка.

В цьому році відзначує заслужений генерал української визвольної війни, що проживає в Шикаґо, Іван Омелянович Павленко, своє 75-ліття народин. Генерал І. О. Павленко — це штабовий старшина кавалерист, відзначений за особисту відвагу і боєві заслуги в японській та першій світовій війнах найвищими боєвими відзначеннями. З вибухом революції Ювілят, у якого жилах пливе стара українська, козацька кров, поставив себе всецілο до диспозиції української влади разом зі своїм полком, якого українізував. Своїм великим досвідом у військовому ділі служив українській справі ввесь час від 1917 року по кінець визвольної війни, на різних фронтах проти большевиків, денікінців на Великій Україні та поляків під Львовом, рятуючи часто особистим приміром на чолі кавалерійських з'єднань воєнну ситуацію в зовсім безнадійних ситуаціях. За це добув від української влади найвищі похвали і відзначення.

Після закінчення визвольної війни пройшов усю тверду і незавидну долю польських таборів та опинився в Празі, де доповнив свої мистецькі студії з малярства, яке давало йому опісля частинно прожиток. Після останньої війни переїхав до Америки, де бере а к т и в н у участь у громадському та церковному житті української громади в Шикаґо.

Деякі українські організації відзначили його Ювілей окремими сходинами - бенькетами. І так Український Відділ АБН-у в Шикаґо уладив ювілейне прийняття для Ювілята і його дружини 12 жовтня в ресторані „Комо", у якому взяло участь поверх 50 представників різних громадських та церковних організацій з Митрополитом Української Православної Церкви в ЗДА Преосв. Йоаном Теодоровичем, президентом Ліґи АУП — Іваном Дужанським, головою Відділу УККА — д-ром Мирославом Сіменовичем, головним радним УНСоюзу — Тарасом Шпикулою, головою ОбВУА — Володимиром Тимцюраком на чолі. Бенкетом проводив м-голова Ліґи АУП — д-р Володимир Помірко.

Черговий вечір в пошану Ювілята уладили гетьманські організації УГОА в Шикаґо 1-го грудня в своїй домівці, у якому взяли участь також представники інших організацій, що у своїх промовах підкреслювали воєнні та громадські заслуги Ювілята. Вечером проводив д-р Мирослав Сіменович, а товстмайстром був мґр. Іван Яремко. Під час бенкету виступала також відома солістка - співачка Ліліян Опихана та піяніст проф. Василь Шуть.

Ювілейний дар для Ювілята підготовило Об'єднання б. Вояків Українських Армій, якого Ювілят є почесним головою, при співпраці деяких громадських організацій.

Смерть українського піонера.

30 жовтня помер у глибокій старості, понад 90-літній піонер українського життя в Шикаґо — Максим Музика. Як один із перших українських іміґрантів в Шикаґо приложив багато праці до зорганізування і розросту життя Української Громади в Шикаґо в самих її початках.

Зокрема Покійний був членом-основником найстаршого Відділу УНСоюзу в Шикаґо — 106 імені св. Николая, якого золотий ювілей відбувся 9 листопада кілька днів після похоронів Покійного.

Вл. п. М. Музика був одним із основників Парохії св. Николая.

Він був також основником першого українського похоронного заведення, що сьогодні існує під управою його сина Василя і внука Богдана. Покійний був протягом 40 років господарем цвинтаря Парохії св. Николая на Гіґґінс Ровд, де спочили його струджені кості.

Вл. п. Максим Музика походив з Кривого, радехівського повіту. Західня Україна. В. И. П.!

Розріст українського бизнесу.

Три роки тому молодий український бизнесмен - м'ясар Володимир Шлапак заснував модерно влаштовану м'ясарню в північно-західній частині міста при Шикаґо й Деймен. Завдяки своїй фаховості й працьовитості та організаційним здібностям, а передовсім високоякісним м'ясарським виробам — п. Шлапак зумів з'єднати собі широкі маси консументів, які роблять у нього закупи навіть з подальших околиць Шикаґо і передмість. В останньому часі поширив він своє підприємство, відкриваючи ще одну м'ясарську станицю при 2713 Вест Дівізіон Ст., а кількість працівників до 30. Треба думати, що на цьому розвиток цього підприємства не зупиниться, а піде успішно дальше вперід.

В. Н.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Англії

УКРАЇНЦІ ЕДІНБУРҐУ ВШАНУВАЛИ 100-РІЧЧЯ І. ФРАНКА

Заходами відділу СУБ-у в Единбурзі в неділю 14 жовтня ц. р. влаштовано святочні сходини в 100-ті роковини із дня народження великого мислителя, поета - революціонера Івана Франка. Сходини відбулись в домівці СУБ-у, в Українському Домі. Домівка гарно прибрана — в центрі портрет Ів. Франка, прикрашений квітами та вишиваними рушниками.

Сходини відкрив голова Відділу СУБ-у М. Шептицький, а реферат виголосив Яр. Кінаш, голова Окружної ради СУБ-у в Шотляндії. Низку творів Івана Франка вміло, по мистецьки рецитував д-р М. Лятишевський. Ці рецитації, що у кожного із присутніх викликали глибоко-потрясаюче враження, творили кульмінаційну точку урочистости сходин. В перервах, між рецитаціями, програму доповнювала музика (сольоспіви) із пластинок, що її організатори сходин достосували до рівня та настрою святочних сходин.

Приємно було спостерігати і участь у сходинах малого гуртка найменших членів нашої спільноти — дітей, що народились, ростуть та виховуються вже на чужині. Нічого більше не хочеться тільки, щоб могутні слова Франка про любов до рідної землі запали глибоко в юні душі малих українців і щоб вони в майбутньому повернулись у вільну нашу батьківщину, як свідомі українські громадяни-патріоти. Піснею „Не пора, не пора, . . ." та співом українського національного гимну закінчено святочні сходини.

В Арґентині

ЮВІЛЕЙ ІВАНА ФРАНКА В БУЕНОС АЙРЕСІ

(єдо) Українська національна спільнота в Буенос Айресі, об'єднана в Українській Центральній Репрезентації, гідно вшанувала 100-ліття з дня народження Ів. Франка в неділю 7 жовтня ц. р. Святочну Академію, що відбулася в переповненій залі „Просвіти", відкрив вступним словом голова УЦР, проф. Є. Онацький. Потім об'єднаний хор „Відродження" і Братства св. Покрови УАПЦ проспівав кантату Ярославенка. Доповідь в еспанській мові виголосив голова Союзу Арґентинсько-Українських Студентів п. Б. Коваль, а в українській мові п. Марія Ситник. На дальшу мистецьку програму склалися виступи солістки співачки Тамари Лихолай („Місяцю-князю" М. Лисенка та „Мак" Т. Микиші), декляматорки А. Середяк („Каменярі") і хору та скрипкової оркестри „Відродження" під дириґентурою п. П. Окопного („Вічний революціонер" М. Лисенка, „Засяло сонце золоте" Недільського, „Поет і селянин" Супе). Закінчено Академію спільним співом „Не пора . . ."

Вже тиждень перед тим через радіовисильню „Ексельсіор", заходами УЦР, відбулася передача, присвячена Ів. Франкові — доповідь в еспанській мові виголосила п. Лідія Горішня. Також в головніших щоденниках Буенос Айресу, як „Ля Пренса" та „Ля Насіон" з'явилися відповідні замітки.

● **В Голляндії** бракує робітних рук. Це *виявилось найяскравіше*, коли королівський двір подав до часописів оголошення про те, що пошукує дівчину понад 20 років для хатньої праці. Платня, яку дістають робітники навіть в королівському палаці, характеристична для тамошніх відносин: 43.78 ґульденів за 44-годинний тиждень праці, що дорівнює $11.50.

Відзначено ювілей мистецької праці Антона Рудницького

Филаделфія. — В неділю 16 грудня ц. р., заходами місцевого Літературно - Мистецького Клюбу й співучого Т-ва „Кобзар", у вщерть виповненій великій залі Українського Клюбу Горожан відбувся ювілейний концерт д-ра Антона Рудницького з нагоди 35-річчя його композиторської діяльности. Вступне слово про головні етапи життя і мистецької діяльности ювілята, як композитора, піяніста, дириґента й музичного критика, виголосила пані Іванна Прийма, яка студіювала музику частинно разом із композитором. Весь концерт складався з творів Ювілята. Вперше виконано з опери „Довбуш" „Інтермеццо" (филармонійна оркестра), а разом з нею мішаний хор, із солістами Веронікою Цегельською і Іваном Гавриловим, виконали симфонічну картину „На світанку". Прибула з Канади пані Христя Колесса відіграла Концерт для віольончелі, а Марія Сокіл відспівала чотири пісні про Україну, — всі ті твори були вперше виконані, а частинно, на бажання публіки, виконані двічі. — Від Літературно - мистецького Клюбу привітав мистця з його ювілеєм Володимир Дорошенко. Наспіли привіти, м. і. від Українського Музичного Інституту й від нюйоркського хору „Думка", як братньої мистецько-громадської організації. Концертмайстром оркестри була Оксана Мариняк. Акомпаніятором був сам композитор.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ

Таня Хвастов вернулася з своєю матір'ю з Лондону до ЗДА

Ню Йорк, Н. Й. — 15-го грудня дво і піврічна Таня Хвастов вернулася з своєю матір'ю О. Дячок із Лондону до Ню Йорку, де їх привітали виконний директор Світової Служби Церков Р. Норріс Вилсон і пані Малколм Даґлес Гемілтон, яка допомагала в лондонськім процесі. Лондонський суд 13-го грудня вирішив, щоб над цією дитиною перейняла опіку її мати пані Дячок, яка живе в Дітройті як дружина новоприбулого іміґранта. Малу Таню хотів був забрати з собою її батько Алексєй Хвастов, який вирішив вернутися „на родіну" разом із своєю дитиною. Пані Дячок — це давніша Олена Романов, яка в таборі в Німеччині в 1950 році народила сина іміґрантові Юрієві Дячок. Вона прибула з цим сином до ЗДА, де в Филаделфії жила кілька років із Алексєєм Хвастовим, народивши йому два і пів року тому дівчинку Таню. На початку цього року і Юрій Дячок прибув до ЗДА, і тоді пані Романов перейшла жити до нього разом із його сином, залишивши дівчинку Хвастову. Коли ж Хвастов хотів забрати дитину до СССР, її мати, яка вміжчасі вийшла заміж за Дячка, домагалася, щоб суд передав їй в опіку її доню. Це сталося аж в Лондоні, куди Хвастов вспів був заїхати з дитиною. Дячок обіцяє адоптувати Таню, яка є американською громадянкою, бо народжена в Америці, і тому лондонський суд не дозволив на її вивіз до СССР.

Ля Марка згине на електричному кріслі за викрадення і вбивство дитини Вайнберґів

Мінеоля, Лонґ Айленд. — Анджело Джан ЛяМарка, який признався до викрадення і залишення в лісі немовляти Пітера Вайнберґа, 14-го грудня засуджений до смертної кари і має згинути на електричному кріслі в тижні, що починається 28-го січня 1957 р. 31-річний злочинець без зворушення вислухав судового присуду, який проголосив суддя Маріо Піттані. Суддя заявив, що суд присяжних, який складався з самих чоловіків - батьків, визнав винним ЛяМарку і що не рекомендує помилування, і тому висота його кари визначена законом. „Тому наказую перевезти вас негайно до в'язниці Сінґ Сінґ в Оссінінґ, де ви маєте згинути, згідно з законом".

ВСЯЧИНА

ТЮТЮНОВА КОМПАНІЯ ЗАРОБИЛА 38 МІЛЬЙОНІВ

Американська тютюнова Компанія повідомляє, що в перших дев'ятьох місяцях цього року заробила на чисто 38,949,000 долярів, а в минулому році в тому самому часі 38,440,000 долярів. Товарів в тому часі продано на суму 278,620,000 долярів. Ця компанія виробляє відомі цигарки „Лакі Страйк", „Пел Мел" і „Герберт Теритави", а в вересні випустила на ринок нові цигарки „Гіт Парейд". А скільки мільйонів заробляють інші тютюнові компанії?

РІДКІСНЕ ЯВИЩЕ ПРИРОДИ КОЛО МІСТА РІВНОГО

Совєтські часописи повідомили, що восени цього року коло міста Рівного на Волині багато людей бачили дуже рідке явище природи. Це було під час бурі. Попереду грозової хмари з північного заходу надійшла сіра хмара у вигляді хвилі, ліва частина якої була помітно опущена до землі. Особливо були вражені жителі села Сухівці, Клеванського району. На їх очах хмара почала швидко падати на землю. „Хобот хмари пройшов через колгоспну садибу і втягував у себе все, що траплялось на шляху. Корови в стійлі відкинуто на велику відсталь. Відра, бідони (баняки), як пушинки були витягнуті цим „хоботом" і закинуті невідомо куди. Потерпіли і двоє працівників колгоспу, які були на подвір'ї. Силою вітру їх підняло на висоту 5—6-ох метрів. Це рідкісне явище називається „смерч" і воно тривало тільки кілька мінут. Смерч діє під час бурі і хмар.

ВСЕСВІТ МАЄ 6 БІЛЬЙОНІВ РОКІВ

Ірляндський астроном д-р Е. Дж. Опік з обсерваторії Арма оцінює, що наша землиця має 3,500,000,000 років, а наш всесвіт — 6,000,000,000 років. Д-р Опік подає 6 більйонів років як той вік, коли наш всесвіт був в початковій стадії творення, і не виглядав так, як тепер. Ірляндський вчений обраховує вік нашої землиці і всесвіту на основі скількости радіоактивних елементів та на густоті й вазі матерії в просторах.

СТРАХ ПЕРЕД ОДРУЖЕННЯМ

Директор невропсихіятричного відділу в шпиталі „Фордгем" в Ню Йорку д-р Джекоб Г. Фрідман твердить, що одна третя неодружених жінок і чоловіків в цій країні тому, що бояться женитися або виходити заміж. Оця „подружжофобія" основується в чоловіків на таких, зовсім невірних, причинах. Чоловіки бояться, що після одруження „втратять" волю, матимуть більшу відповідальність, жінки надто багато вимагають, а подружжя — це льотерія. Та ще смішніші є причини, задля яких дівчата бояться виходити заміж: деякі бояться стати матерями, інші хотіли б мати дуже багатих чоловіків, а є такі, що бояться майбутніх свекрух.

39,353,000 УЧНІВ

Статистичне бюро повідомляє, що цього року вписалося до всіх родів шкіл в цій країні (від дитячого садка до каледжу) — 39,353,000 учнів і учениць. Це є на 1,927,000 більше в порівнянні з жовтнем 1955 року, і на 4,903,-000 більше від жовтня 1953 р. Діти в віці від 7 до 13 років вписалися до шкіл в більш як 99 відсотків, а діти в віці від 14—17 років в 88 відсотків.

Зі Спорту

УАСТ РАЧЕСТЕР ЗМАГАЄТЬСЯ ЗА АМАТОРСЬКУ ЧАШУ АМЕРИКИ

УАСТ Рачестер — Еспанці Лакавава 5:1 (3:0).

Склад: Ф. Древницький, М. Бабюк, Е. Дощишак, Е. Кулик, О. Стецьків, А. Шапка, І. Гщевен, М. Когут, Олійник, Л. Дичківський, В. Закалужний, З. Снилик, В. Грибавскас, М. Вереза, Д. Когут.

УАСТ Рачестер спробував в неділю 16 грудня ще раз щастя здобути в рр. 1956-57 чашу Аматорів Америки, яку не пощастило здобути йому в минулому році. До цього часу все пішло гладко. УАСТ розгромив всіх своїх противників з досить переконливими вислідами: німців „Боффало Бекс" 3:1 (1:0); німців з Рачестеру 5:0 (2:0), а в неділю 16 грудня грізних еспанців з Лакавани, зміцнених також канадійськими змагунами. Це були фінальні змагання північно-західнього Ню Йорк стейту. Змагання були тяжкі з огляду на болотнисте грище, яке вимагало від змагунів обидвох сторін великих фізичних зусиль. УАСТ мало значну перевагу над своїм суперником, а знаменитий воротар еспанців не раз мав нагоду пописатися робінзонадами, виловлюючи гострі стріли нашого нападу.

Ворота для УАСТ здобули: В. Ґрибавскас, В. Закалужний, М. Когут, Д. Когут і Олійник.

Перемігши у фіналі еспанців УАСТ тим самим ввійшло в дальшу стадію міжстейтових гор за чашу Аматорів Америки.

Черговим суперником для УАСТ буде чемпіон стейту Мишиґен, молода симпатична дружина УСТ „Черник" Дітройт. Змагання правдоподібно будуть розіграні в дні 30-го грудня 1956 в Дітройті.

А. Я.

✝

З глибоким жалем і смутком повідомляємо, що дня 17-го грудня 1956 відійшла від нас навіки, упокоївшись в Бозі, наша незабутня Дружина і Мати,

бл. п. МАРІЯ КРАВЕЦЬ
проживши 56 років.

Похорон відбудеться в найближчу п'ятницю, 21-го грудня, о год. 9-ій рано, з похоронного заведення Петра Яреми при 7-ій вулиці в Ню Йорку до церкви св. Юра і опісля на цвинтар Ст. Чарлз на Лонґ Айленд. В четвер, 20-го грудня, о год. 8-ій ввечорі, в похоронному заведенні П. Яреми буде відправлена Панахида.

Прибиті горем і сповнені смутком
чоловік ДМИТРО і дочка ОЛЕНА.

✝

Ділимося з українським громадянством сумною вісткою, що 7-го грудня 1956 р. після тяжкої недуги в Трентоні, Ню Джерзі, помер на 35-му році життя незабутній наш Друг, довголітній голова Філії ОДУМ-у в Трентоні, відданий працівник на національній ниві

бл. п. Олександер Григорович КИРИЧЕНКО

Висловлюємо своє глибоке співчуття Родині Покійного Борисенко-Кириченко та Філії ОДУМ-у в Трентоні.

Хай вільна земля Вашинґтона буде Йому легкою.

Філія ОДУМ-у в Филаделфії

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

МІЛВІЛЛ, Н. Дж. — Т-во Запорозька Січ, Відд. 347, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що на піврічних зборах перейшла ухвала, що річні збори відбудуться у січні 1957 р., замість у грудні. Просимо тієї ухвали придержуватися. Річні збори відбудуться у неділю 20-го січня 1957 р. год. 1-ша по пол., в залі де все. Контр. Комісія здасть звіт з діловодства і буде вибір Уряду на 1957 рік. — С. Патен, предс.; С. Чопик, кас.; Гр. Тимчій, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. — Відд. 438 повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 23-го грудня, о год. 1:30 по пол. в парафіяльній залі. Присутність всіх членів конечна, буде звіт урядників і вибір уряду на 1957 рік. — Т. Савчак, предс.; С. Терлецький, кас.; С. Терлецький мол., секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Т-во Запорозька Січ Відд. 251 буде мати річні збори в неділю, 23-го грудня, о год. 12-ій в пол. Просимо членів прибути на збори бо маємо дуже важні справи до полагодження і буде вибір уряду на 1957 р. — В. Козир, прд.; Д. Шмаґала, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. — Річні загальні збори 345 Відд. відбудуться в неділю, 23-го грудня, о год. 12-ій, зараз по Службі Божій, у парафіяльній залі укр. прав. церкви св. Арх. Михаїла. На порядку денному: 1. Звіт уступаючої управи відділу, 2. Поточні справи відділу, 3. Вибір нової управи відділу на 1957 р. Присутність всіх дорослих членів обов'язкова. — М. Каркоць, М. Дербуш, П. Пилатюк.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Річні збори Відд. 204 ім. Агапія Гончаренка відбудуться в суботу, 22-го грудня, о год. 7-ій веч., в залі Правосл. Церкви св. Володимира, 334 Іст 14 вул. Порядок нарад: відкриття, вибір президії, відчитання та одобрення протоколу з попередніх річних зборів, звідомлення з діяльности уряду, дискусія, звідомлення Контр. Комісії з внеском про абсолюторію, вибір нових Керівних Органів, вільні внески й запити для добра організації, закриття. Якщо на означену годину не явиться приписане число членів, збори відбудуться важно на годину пізніше без огляду на число приявних. Уряд.

ТАРЗАН, ч. 3790. Кращий старт.

"WE ARE NOW EQUIDISTANT FROM THE WEAPON," CALLED WARD. "WE RACE WHEN KOORA DROPS HIS ARM--THE ONE WHO REACHES IT FIRST WILL BE THE VICTOR!"

TARZAN CROUCHED FOR THE SPRINT, HIS COOL EYES WATCHING THE NATIVE. 10/4-3790

BUT, SUDDENLY THE TREACHEROUS HUNTER SPRANG FORWARD AHEAD OF THE SIGNAL!

Copr. 1951, Edgar Rice Burroughs, Inc.—Tm. Reg. U. S. Pat. Off. Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

— Ми тепер однаково віддалені від зброї! — крикнув Ворд. — Починаймо змагатися. Коли Кура опустить свою руку... той, хто перший прибіжить, буде переможцем!

Тарзан присів для короткого бігу на швидкість, а його холодні очі спостерігали тубільця.

Та враз зрадливий ловець скочив уперед ще перед знаком.